

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi római kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 ft., félévre 2 ft., negyedévre 1 ft.

Ugy a lap szellemi részét illető czikkek, mint az előfizetést bennek a „Közművelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

Következtetések.

I.

A tanítók II. országos gyűlése végét érte s a munka tehát befejezve van.

Nekünk katolikusoknak erkölcsi kötelességünk mint minden messzebre kiható erejű eseménynél, úgy itt is a mozzanatokot igazságos akarattal megfigyelni s azok természeté szerint ítéletet alkotni arról, hogy azon megdönthetetlen elvek, melyekben a mi erkölcsi világunk nyugszik, mily mértékben respectálatnak és mily tér engedtetik nekünk keresztény vallásos elveink érvényesítésére.

Ezt az ellenőrző munkáldokást, úgy gondolom, fölösleges igazolni, ha meggondoljuk, hogy feladatunk a győzelem a tévedező emberi ész fölött és ha meggondoljuk, hogy főleg az elemi iskola azon tér, melyről a keresztény elvek leszorítása legnagyobb mértékben megkísértetett.

Mi azonban jelenleg nem az egész gyűlés befolyását kívánjuk regisztrálni, hanem feladatunkká tetűk ezen utólagos szemlében csoportosítani a gyűlés azon mozzanatait, melyek újabbi támadások akarának lenni a vallásos elvek, vagy ezen elvek hirdetői ellen, hogy azckból meggyőződésünk szerint következtetéseket vonhassunk le a jövőre nézve.

Ezen mozzanatok között a legelső helyen az igazoló bizottság eljárását kell felemlitenünk.

Valóságos parodiája az osztó igazságnak, hol a »Ha akarom vemhes, ha akarom nem vemhes« igazi gyöngyalakjában mutatott be. De hát csak nem is kívánhatja senki, hogy a nm. püspöki karnak azon bölcs elhatározása által, melylyel a kath. tanítóegyesületeket is a gyűlésben részt venni engedte, veszélybe engedjék azon jó orak jutni ama többséget, mely az I. ső gyűlésen is oly épületes határozatokat hozott, s tulsulyra engedjék jutni a kath. álláspontot, azt az álláspontot, melytől mago-

kat oly hermetice törekszenek minden alkalommal elzárni.

A veszély felismerésének természetes folyománya volt tehát a védekezésre való gondolás. A katolikus többség által mérhető súlyos csapások ellen paizsként szolgált az igazoló bizottság szőrszálhasogató és legtöbbször a tényleges állapottal ellenkező eljárása.

A szőrszálhasogatás taktikájának előre való elhatározására mutat azon körülmény, hogy kezdetben napokon át folyt az igazolás a nélkül, hogy katolikus képviselő lett volna szerencsés az igazolatáshoz jutni.

Ezeknek megbízó leveleit félre kellett rakni, hogy rájuk magasabb helyekről nyerendő utasítások kéressenek ki, s csak az igazolás 6-ik napján sikerült a katolikusoknak kieszközölni amaz utasítások megszerzésének elhatározását s némely ministeri végzések felmutatásával odavinni a dolgot, hogy némely kath. képviselők igazoltattak.

Nagy hűhó után a minister ur intézkedéseiről szóló iratok megérkeztek ugyan, de azért nem sokat használtak, azért a szőrszálhasogatás folytatott annyira, hogy a gyűlés ideje megérkezett, s a tanítók gyűltek a fővárosba, de a képviselők igazolása még mind folyamatban volt.

S végre, midőn már látták, hogy a katolikusok közül a gyűlésről sokan visszamaradnak, megszállta az engedékenység szeleme az igazoló bizottságot s igazolt k. képviselőket, kiket azelőtt visszadobott.

Az igazoló-bizottság osztó igazságát pedig igazolja az, hogy míg az ujonnan alakult tanító egyesületek küldötteit nem igazolta, daczára hogy a miniszter ezek igazolását még akkor is megengedte, ha az egyesület alapszabályai a gyűlés megnyitása előtt megerősítve nem is volnának, addig határozottan szabályellenesen, pl. igazoltak olyanokat, kik nem titkosan, vagy nem abszolút szótöbbséggel választottak képviselőül.

S mind ebből mi a tanulság? Egyebeken kívül az, hogy ha jövőre tán ismét részt veendünk az országos tanitógyűlésben, legyünk éber figyelemmel arra, hogy képviselőink megválasztása, azok megbízó leveleinek kiállítása s az illetékes helyen való bemutatása minden tekintetben megfelelően a leglényegtelenebb formáig azon kívánalmaknak, mely kívánalmak a tanítóképviseleti országos gyűlés szervezetéről szóló szabályokban foglaltaknak. Csak ha ennek eleget teszünk, fogjuk megővni küldendő képviselőinket a felesleges zaklatásoktól.

A férfiak és a vallás.

(Haszlacher után Zl. A.)

Mivel minden emberre nézve áll, hogy a vallásnak kell élete főfeladatát képeznie, mindenesetre áll ez a férfira nézve is, és valóban a legesztelenebb előítéletek egyike, hogy a vallás csak az asszonyok dolga. Sőt ellenkezőleg, a férfi lényegét kellően fel sem fogta az, ki a vallást nem tartja a férfi legelső és legnemesebb kötelemének. Nem szabad a férfi alását félreismernünk. Nem mondunk sokat, midőn állítjuk, hogy a mi állásunk egy valódi papi álláshoz hasonlítható. Mert a férfi az emberi nemnek helyettese az Istenséggel szemben és másrésről az Istenség helyettese az emberi nemnél. Ez már a férfi jellem természetéből következik. Ha a férfit aszerint tekintjük, mire őt Isten rendelé, csak a Szentírást kell felítnünk, hol található fogjuk: midőn Isten mondá, alkossunk embert, a férfit teremte. A férfi a tulajdonképpeni a valódi ember, mert a férfiból leve az asszony. Az asszony a férfi oldalbordájából (latin *costa**) vétetett, s nem pedig annak fejéből avagy lábából. Mivel az asszonynak nem szabad sem uralkodnia, sem pedig rabszolgává törpülnie. A férfi a családban a fő, s az asszony a családnak szíve, és csakis úgy van az asszony a férfinak alárendelve, a mint a szívés fő egymásnak alárendelve vannak.

Tekintsük csak a férfit testi és lelki tehetségei szerint, s ki fog tűnni, hogy ő az emberi nemnek tökéletesebb része. Ő az asszonynál inkább viseli magán az isteni képmás nyomait. Ő erőteljesebb testre, erőteljesebb lélekre, erőteljesebb akaratra nézve. A férfi mint a természet királya, mint a család feje s mint uralkodó az államokban áll előtűnk. Mindenütt, hol uralom létezik, a férfi kezében összpontosul. S ha a politikának egy szeszélyes fordulata az asszonyt emelte az állam élére, még akkor is csak a férfi által uralg. A férfi uralkodó, király, fő. Mindenütt, hol bármily társaságról van szó, a férfi az uralkodó. A férfi a holdat és csillagokat minden tekintetben felülmúló naphoz hasonlítható. Mert valamint minden bolygó, a hold és a csillagok fényüket csak a naptól bírják, s mozgásukat csak a naptól nyerik, épp így az asszony és a gyermekek vezetésüket a férfi által bírják. A férfi az emberi nemnek feje.

*) Ezen teremtési actus Abraham a St. Clarának egy jó bonmotra adott alkalmat. A nők fényűzését ugyanis azok alkotásából deriválta, egyik jeles szónoklatában mondva: *Mulier prima facta est ex costá Adami, darum kostet so viel, azért kóstál oly sokat.*

A férfi ezen állása, melyet mint férfi szükségképpen bír, vallást tételez fel a férfiban, ezen állásának vallás nélkül nem tud megfelelni. A férfinak, mint az emberi nem fejének, az emberi nemet képviselnie kell az Istenséggel szemben. Így tehát a férfi első kötelem a vallás, mert a vallás az emberiség első kötelem Istennel szemben. Sokat hallok beszélni polgári jogról és felebaráti szeretetről, humanitásról. Megvallom, a családban minden egyes testvérnek van kötelem egymás irányában, mindenesetre azonban mégis azok a legelső és legfőbb kötelemek, melyeket atyjukkal szemben közösen kell teljesíteniök. Senki sem fogja korunk bölcsészeitől elvitatni, midőn hangoztatják: az emberek mindnyájan testvérek. Igen, mindnyájan testvérek vagyunk és egymást testvérek gyanánt szeretnünk is kell, Feketék és fehérek, tadak és müveltek, ázsiaiak, amerikaiak és európaiak, szóval mindnyájan csak egy családot képezünk és az emberiség családjának bármely tagjáért is szívesen kell életünket feláldoznunk. Azonban, bármily nagyok is legyenek kötelemünk egymással szemben, úgy hiszem, mindezen kötelemek jóval azon kötelemek megett állanak, melyeket azzal szemben kell teljesítenünk, ki által épp szerencsések vagyunk testvérek lehetni v. i. Istennel, közös atyánkkal szemben. Az első kötelemek tehát az Istennel szemben fennálló kötelemek, melyek összefoglalata: a vallás.

Tehát Istent tisztelni a vallásban az ember első kötelem. A férfi azonban az emberi nemnek feje. A férfi azt emberiség nagy családjának legelőkelőbb tagja. Képzeljük most magunknak, hogy egy király közeledik egy városhoz. Az elüljárásának nincs sürgösebb és fontosabb dolga, mint a király méltó fogadtatásáról gondoskodni s épp azért a város színe javát, legelőkelőbbjeit küldi elejébe. Ha azonban egy város az által tüntetné ki magát, hogy előkelői, nemessége helyett koldusait avagy lakóinak sörredékét küldené királya elébe, ez tiszteletnyilvánítás lenne a királlyal szemben? Mit mondana ez egy oly város felől, hol az előkelők honmaradnak és csakis az alsóbb rendűek küldetnek elébe? Vajjon ez egy királyhoz méltó és általa jogosan igényelhető fogadtatás volna? Nem, ez a király nyilvános meggyaláztatása volna. Isten a mi királyunk és uralkodóink, ő teremte, őt tehát tisztelnünk kell. Ha azonban az emberi nemnek emez Istennel szemben szükségképp tanúsítandó tisztelet és hódolatnyilvánításában csak is az asszonyok és gyermekek vénének részt, s a férfiak erről egészen elmaradnának, mit mondana a király — a királyok királya — az ily meggyaláztatáshoz? Mily szégyen nemünkre nézve, ha a férfi Isten tiszteletéről mitsem akar tudni, ha ő — az emberi nem feje, a vallást háttérbe szorítja s így szól: a vallás csak az asszonyok és gyermekek dolga. Nem, a vallás a férfi dolga. A férfi szíve által akar Isten méltóan tiszteltetni. A vallás a férfi első kötelem.

A férfi azonban egyszersmind Istennek helyettese az emberi nemnél v. i. Isten az emberiséget a férfi által igazgatja és vezéri. A férfi a nők és gyermekekre nézve Istennek a földön levő gondviselője. Kötelem tehát a férfi nak azoknak üdvéről kellőleg gondoskodni, kiket Isten reá bízott. Ha már a férfi a reabizottak üdvéről és javairól

gondoskodni tartozik, legelőször mindenesetre a vallásról kell gondoskodnia, mivel a vallás az emberi nemnek legfőbb java. Mert szakítsátok ki a vallást s a vallásos érzelmeket a kebelből, — s töltsetek be aztán bármilyen élvezetekkel és gazdagságokkal, — mégis legfőbb kincsünket, mindenünket rablótátok el, s csakhamar állatokként fogunk a vadonban szaladgálni. Tudomány és művészet a vallás karjain növekedett. Művészet és tudomány vallásos eszme és kenetség nélkül nem létezik. Egyedül a vallás teszi az embert emberré. Hol találunk boldog családot, ott hol az ajkak sohasem nyílnak imára vagy pedig ott, hol a kereszténység ütötte fel áldásdus lakhelyét? Mi más teszi az embert boldoggá, mint a vallás, azon vallás, mely szívünket Istenünkkel egyesíti? Ott, hol a nő és férfi s a gyermekek és cselédek buzgón fohászkodnak az ég Urához, ott ne lenne boldogság? A szerencsétlenségek közepette is boldogság lakozik azon családban, melyben vallásosság uralg. Igen, a vallás az emberi nem legfőbb java. Ha tehát a férfi az emberi nem üdvéről és minden javairól gondoskodni tartozik, akkor mindenesetre és különösen az emberi nem legfőbb javáról — a vallásról köteles gondot viselni. Egy vallás nélküli férfi nemünk Judása (áruloja.) Hisz mi naszna van, ha pénzt pénzre cserél az ajka sohasem nyílik egy „Miatyánkra“, — mi haszna van, ha egy családanya leányainak a leghosszabb uszályos köntösöket is meg tudja szerezni, és családjában a „Miatyánk“ is el van teledve, — mit ér, ha egyik házat a másik után építi, s ezen házak mindenike egy-egy valódi pogány-ház? Családját a pokolba taszítja. Az emberi nem legfőbb java a vallás, s ha a férfi családja javáról gondoskodni köteles, akkor családanya kérlek, gondoskodjál gyermekeid javáról! Gondoskodjál gyermekeid vallásosságáról! Te képes (és köteles is) vagy javukról gondoskodni és azt megszerezni, te férfi, te atyjuk vagy. A jámbor atya egy jó szava, egy némes példája többet ér minden másnál. Férfiak állanak az iskolák elen, férfiak a gyárok, a bureaúk ministeriumok elen, és mindnyájan képesek úgy az államok, mint pedig az egyes községek javáról gondoskodni, és jaj nekik, ha ezt elmulasztják s úgy lépnek a Magasságbeli trónja elé! Ott fog majd tülökbe hangzani: „Ti hűtelen árulók! Általatok veszett el annyi lélek.“ S ha még meggondoljuk: miért adott Isten a férfinak melegen érző és lelkesen doogó szívet, mely főnségesebb a nőszívénél, — miért adott neki akaratot erélyesen cselekedni, szellemet mindent áthatolni? S a férfi föld eme hitvány göröngyét (gazdagságot stb.) szívébe s lelkébe képes lenne felvenni? Nem, Istent megismerni, őt szeretni, ez a férfi szívének es lelkének, szellemének rendeltetése. Igen, te férfi vagy a vallásra. Szellemünk a vallásban lel tárgyat s csakis a vallás adhat nekünk valódi és méltó nevet.

A férfi főképpen a vallásra van teremtve, a férfi már természetes képességei; tehetségei által főképpen Isten képmása, de még inkább azzá kell nemesbűlnie szabad akarata által. Isten mindinkább lakozzék benne. Vallás nélkül Isten képmása? Nem, soha sem, ez lehetet-

len. A vallás egyedül emeli a férfit valódi méltóságára és nagyságára. Ha magát Istent akarjuk e tekintetben hallani csak a Szentírást („Istennek az emberiséghez irt eme remek levelét“) kell felütnünk, és mit találunk? Mindenütt, hol vallásról van szó; kihez fordul Isten? A férfihoz. *Adámhoz* intéztetett az első parancs. Midőn Isten a bűnök fertelmébe süllyedt világot a vízözön által szándékozik elpusztítani, kihez fordul? *Nochoz* az igaz férfihoz. *A patriárákhoz* valónak a Messiásról szóló ígéretek intézve. A próphétákhoz intéztettek a jóslatok. Isten választott népének *Mózes*, férfi által adja a törvényt. A papság *Avona* férfira került. Isten a *férfit*, Levi törzsének *férfiui* ágát jelölé ki a templomban való szolgálatra. Isten az első szülötteket áldozatul kívánja, de csak a *férfi* első szülötteket. Evenként háromszor valónak kötelezve az israeliták a jeruzsalmi templomban megjelenni, de kik? a *férfiak*. *A férfiaknak* meg kellett jelenniök, az asszonyok nem köteleztettek erre. A templom három részre; a szentek szentjére, a szentélyre és az előcsarnokra vala osztva. Az asszonyoknak csakis az előcsarnokba szabadott belépniök, míg a *férfiak* előtt a *szentély* is tárva volt. Az asszony nem bír tanítói hatalommal (t. i. az egyházban *) s midőn Isten emberré lett nem asszonyi, hanem *férfiui* természetet vón magára. Jézus Krisztus *férfi* volt. Szent vallásunk elterjesztésére Isten a *férfit* választá. Kít ruházott fel a szentségeket érvényesen kiszolgáltató hatalommal? A *férfit*. Asszony az oltárhoz szent cselekményeket végzendő nem léphet, („Mulieres taceant in Ecclesia.“) A *férfi* egyedül a vallás helyettesítője. Isten a *férfit* választás és rendelé ezen nemes és főnséges tisztre.

Isten a férfit tehát a vallásra teremté s ez annyira igaz, hogy a férfi, mielőtt a vallással szakítana, mielőtt minden vallási kötelekekből kibontakoznék, férfiui méltóságát kellene lábával összetipornia. Mert melyek azon okok, mik miatt a legtöbb férfi a vallást elhanyagolja? Mindazon okok azt bizonyítják, hogy vallástalanság és férfiui méltóság egymás mellett nem férhetnek.

Itt az egyik, ki tudatlan, s azért nem vallásos. Hány meg hány keresztény tanusit hanyagságot, hidegséget a vallás irányában s csakis azon egyedüli okból, mivel a vallás dolgaiban tudatlan. Egy férfit azonban tudatlanságról vádolni, ez reá nézve a legnagyobb sértés. A férfinak tehát először saját méltóságát kellene lábával taposnia, mielőtt a vallással teljesen szakítana. A tudatlanság a férfi jellemével meg nem egyezhető, férfiatlan hiba. — Ismét mások vallástalanságának a restség az oka, azon restség, mely az utczán heverő sárnak is tulajdona. De a restség, a vallást gyakorolni, a restség, az isteni tiszteleten részt venni, a restség, a templomba járni, mondom, mindezen restség semmiképpen sem válik a férfi dicsőségére. — Másoknál meg közönyöség és könnyelműség. De megbocsátható-e a férfinak a

*) Szt. Pál ezt így fejezi ki: „Mulieres taceant in Ecclesia“. S ez annyira igaz és az egész asszonyi nemre oly universaliter kötelező erővel bír, hogy egy kissé ugyan furcsa legenda szerint, midőn szt. Bernád a boldogs. Szűznek eme buzgó tisztelője a Mária-izolozsmáról, melyet naponként szűz Mária oltára előtt szokott végezni, egyszer elkésett vala, és e miatt a boldogs. Szűz az oltárnál megszólította: „Bernarde, unde tam tarde?“ — szt. Bernád rendreutásító indignációval így felelt: „Mulieres taceant in Ecclesia.“

vallás iránti közönyösség? Közönyösség egy oly magas-tos tárgy irányában, mely előtt a népek és nemzetek fejet hajtának? A vallás iránti közönyösség szégyen a férfira nézve. Ismét vannak vallástalanok érzékiességből, mivel kéjenczek avagy dorbézolók. Iger, érzékiességből vallástalanok. De csak az férfi, ki szenvedélyein uralkodni képes. Inkább kell tehát a férfinak méltóságáról, mint a vallásról lemondani. Mások a vallást fősvénység és fukarság miatt hagyják el, s ezek nem milliók, hanem 1 hitvány forint avagy néhány garas miatt fukarkodnak. Hányan vannak, kik fősvénység, birvagy avagy uzsora miatt mondanak le minden vallásosságáról? Hányan, kik vallásukat hűtlenül elárulták, nem aranyért, nem ezüstért, hanem rézért! És kérdem, a fősvénység a férfi becsületére válik? Nem, hanem éppen ellenkezőleg a legnagyobb gyalázat a férfiu szívre s a férfiu lélekre nézve a föld eme hitvány göröngyéhez ragaszkodni, s vallását hűtelen és istentelen szívvel elárulni, mint egykor Judás a Messiást 30 ezüstpénzért! Miért gunyolodnak oly szépen, oly igazán szépen a vallás felett? Miért értenek egyet minden istentelen beszéddel? Büszkeség ez? Dehogy, hanem genis a gyávaságok legnagyobbika, ha a férfi félelemből vallástalan, ha szégyelli, fővegét a legszentebb előtt levenni, ha szégyelli az asztalnál imádkozni, szóval, ha szégyelli, valással bírn. Ez nem büszkeség, ez gyávaság. S ha lehet előttünk megvetéseméltó ember, akkor mindenesetre megvetéseméltó azon férfi, ki nem meri magát nyíltan annak mutatni, a mi ő valóban, ki embertársai előtt kik éppugy a föld férgei mint ő gyáva alávaló módon csuszka. Nem, senki se mondja nekem hogy a vallástalanság a férfi dicsőségér válik. *

De ha a vallás oly bensőleg össze van forrva a férfi lényegével, méltán kérdezhetjük, hogyan lehetséges mégis, hogy oly sok férfi vallástalan. Szemléjük azonban a világot, úgy a hogy van, a férfit is, úgy a mint van s a következő tényálladéokra fogunk akadni: A nő a parochialis avagy zárdaiskolában neveltetik, hol a vallásra fektetik a fősúlyt,* — a férfi azonban fensőbb tanocákban nyeri kiképeztetését, hol a vallás gyakran fájdalom háttérbe van szorítva. Így tehát a férfi a vallást illetőleg már hátrányban van. A nő jámbor egyszerűségében megmarad. A férfi tanul, gyakran féltudakossá lesz, s ezen féltudakosságában — Isten tudja — mily bölcsnek képzei magát, főképpen akkor, ha holmi istentelen iratokat, regényeket s ehez hasonló dolgokat összeolvasott; megtanulja a vallás elleni elnyertéseket; nem bír azonban anyai józan tudománnyal, hogy azoknak bár egyikét is képes lenne megfejteni. A nő, ha nem valamely vallásos intézetben, otthon neveltetik, ő inkább a család központjában marad, míg a férfi egyetemekre, comptoirokba — a hadseregbe, bureauxokba küldetik, hol minden egyébről hallhatni eleget — csak Krisztusról nem. Bárhol gyűljenek össze fiatal emberek, az egyik több vallástalanságot tud, mint a másik. Valódi diadal

nak tartatik, ha az erény ellen valami gyalázatot hozhatnak fel. S így csoda aztán, ha egy fiatal ember vallását elveszti — míg a hajadon abban folyton erősbbödik? Ha a nő felnőtt, gyermekeiket kell nevelnie, saját házi köréről kell gondot viselnie. A férfi vagy vendéglőkben tölti idejét, hol sok oly dolgról van szó, mely a vallásra nézve nem a legkedvezőbb — s mindig ragad valami. Boldog — ha csak v a l a m i, ha csak kevés ragad lelkületére. Vagy pedig utazni megy a férfi. No már jól tudjuk, hogy ilyenkor mi szokott történni. A társalgások, melyek a comptoirokban folynak, nem igen vallásosak s még kevésbé pedig a coupék avagy szállodabeliek azok. Kinek lenne kedve itten még estve imádkozni? Avagy talán lelkiismeretét megvizsgálni? Ki gondol ily bolondságra?! Másnap reggel sietnem kell hogy az állomásnál lehessenek, tehát reggeli ima — marad. És szt. misét hallgatni? Erre már nem vagyok kötelezve. Így szokott ez többnyire az utazásokon történni. Csoda tehát, ha a férfi vallását elveszti? Miután az asszony inkább alárendeltségre, a férfi uralkodásra született, az asszonynak vigasztalást kell keresni az imában, templomban szt. misében, ő vigasztát és erejét a vallásban keresi. A férfi a külső dolgokban iparkodik magát kárptólni, ő igen érzi önállóságát és függetlenségét — s végül elveszti vallását. Az asszony végre félelemből is a valláshoz vonzódik, míg a férfi félelemből a vallástól távozik. Ugyanaz teszi a nőt vallásossá, mi a férfit vallástalanná. Hiába ilyen a világ!

A világ ezen iránya ezen befolyása ellen oltalmat kell keresnünk. Mit tegyünk tehát, hogy mi férfiak a vallást megvédjük, megőrizzük? Vallásos világot kell alkotnunk és pedig mindenek előtt saját házukban. Itt kell a vallást a mennyre lehet külsőleg is érvényre emelni, mert azzal nem lehet, nem szabad megelégednünk, ha nők és gyermekeink bensőleg vallásosak, ha a vallás csak bensőleg él, akkor nem tesz reám semmi benyomást. Ha egy élő szén csak belől bírná hőségét, gujtó erejét, úgy hiába raknék körülötte bármennyi holt szenet mert ez sohasem gyuladna meg attól. Csak ha a vallás külsőleg is nyilvánul a családban, csak is akkor érvényesíti befolyását reám nézve. Akkor önkénytelenül is a vallásosság felé vonzodom. A vallásnak tehát külsőleg is kell családunkban nyilvánulnia, gondoskodnunk kell, hogy a külső vallásos szertartások családiainkban kellő figyelemben részesüljenek. A reggeli és esti ima tiszteltetben kell tartassék, hogy meggyőződhesünk, hogy a vallás, mely gyermekeinkben bensőleg él, külsőleg is érvényesül. Igyekeznem kell, enyéimmel vallásos dolgokról értekezni, alkalmat kell keresnem, prédicációról és istenitiszteletről beszélgetni. Családi beszélgetésünk tárgyát vallás és isteni tisztelet kell képezze. Vallásos könyveket nem szabad családból száműznöm, hanem azokból szorgalmasan kell olvasgatni, hogy a vallás külsőleg is nyerjen kifejezést és én, ha barmily házba megyek vallásos légkörbe léphessek. A szobákat vallásos tárgyakkal kell ékesítenem, hogy így a vallás otthon mindig szemem előtt lebegjen. De házukon kívül is tám-

*E tekintetben is van már kellőleg intézkedve, hogy a nők ne neveltessenek az eddigi vallásos butító és szellem nyugtató rendszer szerint. Ma már nálunk az atheista és vallástalan nők nem éppen vajmi ritkák.

pontokat kell keresnünk a vallás számára, vallásos be-
szélgéseket nem kell elkerülnünk, az isteni tisztelet
íránt érdeklődnünk kell, az egyházi ünnepeket folyton
eszünkben kell tartanunk s így vallásos érzületünk erős-
södni fog, nehogy „Vizkereszt” napján azt találjuk mon-
dani, „jnye nem is tudtam, hogy ma „Krisztus urunk
mennyebevetetele” vala. Mert az istenitiszteletnél a férfi-
nak képviselve kell lennie, a férfinak meg kell helyén
jelennie. Korántsem azt akarom mondani, hogy ha a férfi
a napon át el lenne foglalva, ne engedje nejét egye-
dül, azonban nekünk is menni kell. Közhasznu keresztény
intézményeket is kell pártolnunk és mindezek által s
mindezek mellett az isteni kegyelmet is meg kell lel-
künkben őrizzük a szentségek gyakori vétele által.

A vallásban kell valódi férfiúi nagyságunkat és
méltóságunkat keresnünk. Nem létezett még eddigelő
oly nép, mely nem birt volna nagy férfiakkal, hol művé-
szekkel, hol tudósokkal, hol hódítókkal. Az azonban min-
dig igaz marad, hogy volt egy férfi, ki mindezek felett áll,
ki mindezeknél sokkal nagyobb s ezen férfi *Jézus Kris-
tus*, a Megfeszített. Csak a vallás vezette őt a bethlehemi
kis jászolból a Golgotha tövén kimagasló keresztfaig,
hol ismét a vallás vala az, melyért kínos halált szenved-
tett. Ő a férfiúi méltóságnak eszményképe. Egészen
egyre megy ki, legyen valaki kézműves, tudós, művész a
vagy kereskedő, hacsak nagy a vallásban. A vallás ad szí-
veinknek természet feletti erőt jó cselekedeteket véghez-
vinni, s ezen vallás által vagyunk képesek sokkal többet
tűrni — sokkal többet szenvedni, mint akármily más ok-
ból. Azért tehát mindnyájotokhoz így kiáltok: Felsőség
vezesd alaválóidat a vallásra! Tanítók vezessétek tanít-
ványaitokat a váltásra! Atyák vezessétek gyerme-
keiteket a vallásra! Uraságok vezessétek cselédeite-
ket a vallásra! Férfiak — férfiak, vezessétek a világot a
vallásra; igen vezessétek ezen annyira gonosz világot
vallásra, szóbeli-írásbeli tudományosságtok, példátok, cse-
lekedeteitek, áldozatokat, szóval mindazon eszközök által,
melyek rendelkezétekre állanak. Akkor nagyok lesztek
az örökkévalóságra, s én legnagyobb szerencsémnek tar-
tanám, ott az örökkévalóságban lábaitoknál ülni s Istent
dicsérni és szeretni, s titeket mindnyájan Istenben s
engem is veletek — szóval mindnyájunkat Istenben
örökké boldognak láthatni.

T A R C S A.

Szent István királyról.

— Latinból. —

István! égi hitünk jámbor Apostola,
Szerzett drága hazánk diesteli oszlopa,
Keresztény magyarok lelki öröm-foka
Üdvös sugáru nappala!

Szent hied Tiberig, lelked az égig ért;
Mind a két koronát istenileg nyeréd,
Itt mint földi király nyersz diadem-füzért,
Ott mint „Szent” veszesz égi bért.

Elynomván Te a zord ősi pogány ködöt,
Most népünkre igaz hit-ragyogás sütött,
S egyházunk kebelén égi gyümölcsököt
A nemzet hiterénye köt.

Boldog volt a Magyar, míg Tereád figyelt;
Szent ügy volna ma is hallani Tégedet,
Nyolczszáz éve ma, hogy hirdeti „szent” neved’
Epen fönmaradott kezed.

Nagy munkád, ha ma még áll a Magyarhaza!
Légy népednek erős védnöke vigasza!
Mint voltál, ha Te lész égbeli támasza:
Ugy lesz menyben örök hona!

(Tusnád. 1883.)

IMETS F. JÁKÓ.

Szentföldi emlékirat.

Elválásunk a Szentföldtől.

XIX.

Az a hét, melyet a sz. föld kebelén töltünk el,
akár „nagy hét-“ nek, akár paradicsomból ellopott idő-
nek tekintsük, oly maradandó emlékeket véstek szívünk-
be, hogy habár a „nagy hét“ a „paradicsomból ellopott
napok“ tova szálltak, de a boldogító öntudat magasztos
érzelmeit magokkal vinni képesek nem valának.

Tudtuk, hogy a föld a mulandóság képe s mindaz,
mi körében történik, előbb-utóbb elenyészik, mint Ber-
zényi költők megjegyzí:

„Oh a szárnyas idő hirtelen elrepül,
„Minden műve tűnő szárnya körül lebeg,
„S minden csak jelenés, minden az ég alatt.
„Mint a kis nefelejts enyész.“

s ezért felhíva éreztük magunkat, hogy becsüljük meg
e röppenő pillanatok saját erkölcsi előnyünkre. Szeret-
tük volna, mint egy második Józseu, megállítani a napot,
hogy kényünk szerint élvezhessük az édeni perczeket,
melyek e siralom völgy minden fájalmát s bánatait el-
feledteték velünk s melyek a szellemi élet magasabb ré-
gióiba emelék oly gyakran sívár lelkünket. Válnunk
kellett, talán többeknek örökre a szent emlékü tarto-
mánytól.

Ez emlékezetes nap: jul. 27-e maig sem mosódott
el bár halvány ironnal jegyzett könyvecskémből. Olcsón
beszereztünk Jaffában, mely Palestina első piaczhelye,
mindennemű gyümölcsöt, különösen méhköpükbe elhe-
lyezett szép szőlő-fürtöket. Olcsón — mondám — mert
egy ily köpübe befér mintegy 70—80 gerezd és az ára
egy frauc volt. Nem csodálom, hogy szőlőkereskedés in-
nen messzire terjedő kiviteli cikket képez; mert jul.
havában ily olcsóság a gyümölcsnemben egyedül Jaf-
fában lehetséges, hol a terjedelmes szárazulat és éghajlat
egyaránt productív természettel bír.

Délután 5 óraker szívélyes bucsut vevén a jó zárda
atyáktól csaknem zsufolásig beültettek egy lélekvesz-
tőbe s ismét a bölcső játék kellemetlenségeinek lettünk
kitéve: a szirtek közt bevontuk napernyőnket, nehogy az
abba ütőköző szellők elsodorjanak az örvény közé. Ily

ovatossággal haladva elhatolánk „Selene“ hajónkhoz, mely menetkészen állott. Nemsokára a gőztrómbita felbársogott s Jaffát fél óra múlva már alig láttuk.

Hajónk gazdagon meg volt rakodva nemcsak utazókkal, hanem jaffai birkákkal. A szegény állatokat a szédítő melegség ellen magasba emelkedő gumi szellentyűvel védelmezték, de nem elég biztos eredménnyel, mert a birkák közül sokan elhullottak s a nyílt tenger lett sirjok.

A hajón szakállas, bajuszos szerzetesekkel találkoztunk, kik Beyruth, Smyrna és Constantinápolyból tértek vissza Alexandriába; ezek azon „iskolatestvérek, kiket a francia kormány a művelt világ gunyjára küszözt. Mondhatom, oly derék és finom társalgasu egyének, a kiket mi bizonyára örömmel megbecsülnénk.

A csendesén átélt éj után nemsokára megpillantottuk Port-Said városát. Itt abban állapodtunk meg, hogy ha lehetséges, nagyobb járműre szálljunk át; mert a „Selene“ a begyült népsokaság miatt fulladásig szűk helyiségévé vált.

Port Saidban rögtönkiszállottunk, hogy imént jelzett ohajtásunk mikénti kivitele felől biztos tudomást szerezzünk s a Lloyd ügynökség kedvező kilátással örvendeztetett meg, a mennyiben a „Helios“ nevű nagy gőzös épen indulásra készült Triest felé, még pedig minden további megállapodás nélkül.

Örömmel beültünk a bárkába s a „Heliosre“ vitorlázánk, de itt még tömöttebben volt minden kis hely elfoglalva, azért le kellett mondanunk előbbi szándékunkról. Busan beültünk a ladikba, s midőn bizonyos távolságra jutánk, hirtelen egy propeller alaku kis gőzös bárkánkkal szembe fut. Erre roppant zaj támad. A propelleres észreveszi a bajt s ügyességének köszönhetően hogy a tengerbe nem estünk. Meg is büntették a vakmerő arabot, úgy hiszem, nem lesz többé módjában ily mutatványokat rögtönözni, — mert bárkáját confiscálták.

A görög vendéglőben étkeztünk, hol mintegy 300 ember nagyrészt alexandriai menekült szintén a „table d'hôte“-hoz szegődött. Kenyeren és boron kívül semmit sem tudtam enni, mert izeien ételek voltak s általában az előttem nem becsült vízi állatok szerepeltek, s e bőjtért 5 francot fizettem.

Mindjárt ebéd után hajónkra sietünk, mert az elindulás küszöbén állottunk. Hajónk népe ugyan felcserélődött, de nem kevesbedett, sőt még Port-Said-ból is kezdtek a félenkebbek távozni, nehogy ők is az alexandriaiak sorsára jussanak. Itt szállottak be azon örmény kereskedők is, kik Alexandria környékéről menekültek. E társaság nekem alkalmat adott, hogy velök közelebből megismerkedjem. Az egyik alexandriai könyvvezető igen derék fiatal ember, ajánlottam neki, hogy jöjjön át szép hazánkba, de minthogy sem német sem magyar nyelven jártas nem volt, habár késznek nyilatkozott, de biztos állását oda hagyni ajánlatosnak nem tűnt fel; egy másik, mint nyelvész, talán 14 nyelven beszélt — az egész hajó népsége előtt tekintélyben állott; de legfurcsábbnak tűnt fel egy koromfekete középtermetű férfi, ki folyton társaságunkat leste, csak később vettem

észre, hogy örmény ifju Habesből, kinek atyja örmény, anyja pedig szerezesen s így egy kaukázai fekete faj lett a sarjadék. Élénk társalgás közt folytak le óráink, midőn már Alexandriához jutottunk. Ott állott figyelőben a sok hadihajó, de a béke színezetét hirdették a folyton működő katonazenék. Azért a béke és csend idejét mi is felhasználandók, a tömeges kirándulásban részt venni elhatároztuk, s a három napi megállást lehetőleg újabb tapasztalatok szerzésére fordítottuk.

Kisebb közlemények.

— **Heti körszemle.** *Itthon.* **A zágrábi magyarellenes zavargások** közös minisztertanácskozásokra szolgáltattak alkalmat, melyeken gr. Pejacsevich horváth bán is részt vett. Az értekezletben oly határozatok hoztak, melyek egészen alkalmasak a közös czimereknek Zágrábban végbement erőszakos eltávolítás miatt jogosan felizgatott magyar nemzeti érzelmeket megnyugtanni és egyuttal a további agitációk alapját elvonni. Zágrábban helyre is állott már a csend és rend, de a vidéken egyes helyeken valóságos zendülések fordulnak elő. Pejacsevics horvát bán beadta lemondását, mely ő Felsége által el is fogadtatott. — *A tiszta eszlári bünpernek* folytatásaul tekintetők ama zsidóellenes zavargások, melyek majd itt, majd ott, kisebb-nagyobb mértékben fejüket föl-förlük, s melyeket fájdalom! épen zsidó polgártársaink idéznek elő rendesen megfontolatlan, henczegő és sértő viselkedésük által. Legújabbán Zala-Egerszegen és környékén adta elő magát nagyobb mérvű zavargás, mely valóságos zendüléssé fajult, s melyre ismét az szolgáltatott okot, hogy egy zsidó ember egy keresztényt zsebkésével hasba szurt.

— **Franciaország.** **Chambord Henry gróf,** V. Henrik néven Franciaország királyi dynastiájának s trónjának utódja, augst. 24-én reggel negyed nyolcz óraker hosszas, kínos szenvedés után meghalt. Az összes lapok párt és nemzeti különbség nélkül az elismerés koszoruját teszik le a kiszenvedett ravatalára; és méltán. Mert miként egyik jeles magyar kath. napilapunk oly szépen és találóan mondja: „Ő a legitim jog egyik legméltóbb képviselője, királyi hivatásának és hagyományainak tántoríthatlan őre, az ezekből folyó elvek megalkuvást nem tűrő letéteményese volt, ki soha sem szóval sem tettel nem távozott el a benne személyesített nagy eszméitől és követelményeitől, ki az Isten kegyelméből való királyság zászlaját egész életét át hiven, kitariton és önfeláldozóan szolgálta, s a ki bárha azért, hogy kedves Franciaországát a polgárháboru iszonyatosságaitól megkímélje 40 évig önkényt távol maradt az őt egyedül jogosan megillető tróntól, mindazonáltal országától és trónjától távol is mindenkor királynak bizonyult.“ A királyi trónnal szemben tanusított passiv magatartását könnyen megérthetjük, ha fontolóra vesszük ismételtlen kifejezett azon elvét, hogy ő „soha sem lesz a forradalom legitim királya.“

— **Felavató beszéd,** a melyet a „József főherczeg kútnak“ Borszéken, aug. 11-én történt ünnepélyes megkeresztelése alkalmával Oláh Antal tartott.

„Isten lelke lebeg vala a vizek fölött!” Teremtés Könyve 1. 2. — Tudomány és isteni kijelentés egyaránt azt sejtetik, hogy az ősananyag, melyből Isten a mindenséget alkotni akará, egy idomtalan, sötét zürzavar, Chaosz volt, mely sokáig, évezredekig vagy tán évmilliókig kavargott a mérhetlen ürestérben. Az Isten lelkének kellett leszállni, hogy ezen iszonyuzavart rendezze, hogy az ősananyag összeveszett elemeit különválassza és formába öntse. Így történt, hogy a vizek elváltak a földtől, hogy a nap és csillagrendszerek megkezdék forgásukat, hogy a levegő és világosság, az állatok és növények csodálatos harmóniában előtermettek, szóval: így jött létre a mindenség, mely mint az óra szakadatlanul működik, hirdetvén a teremtő bölcseségét bámulatra gerjesztvén a gondolkodó embert. Oh, mert nem hiában éneklé a költő: „Téged dicsóit a zenith és nadir; szelvések bus harcza, égi láng villáma, harmatsepp, virágszál hirdeti nagy kezed alkotását.” Mert az ur lelke mindezt nemcsak alkotá, hanem ő is tartja fenn; ő szabott rendet, változhatatlan törvényt a természet erőinek, melyek mint valami óra gépezet kerekéi, bámulatra méltó pontossággal végzik feladatukat. Tehát, ha Istené az ég, Istené a föld s gyermekei vagyunk mi; csodálkozhatnánk-e, igen tisztelt hallgatón! azon, hogy midőn e kincsekben gazdag helynek egyik dus forrását elnevezzük, megkereszteljük, a mindenség nagy Alkotójának szent nevében tesszük azt, feltűnő lehet-e az, hogy ez ünnepély rendezői abban állapodtak meg, hogy a mai ünnepélynek legyen vallásos jellege is, azaz: legyen olyan, hogy az ünnepélyen ne csak pusztá szemléltői legyünk az előttünk álló gazdag kincseknek, de egyszersmind hálával emlékezzünk meg annak kegyes alkotójáról, az Istenről?!

Mondám gyermekek, isten gyermekei vagyunk; nézzük hát a gyermek életét. A szülő megadván gyermekének az életet, hogy az élet el ne vesszen, gondoskodását terjeszti ki fölötte, ápolja, gyámolítja gyermekét. A gyermek, midőn még fejletlen, midőn még érzelmeiről semmit sem tud s néma nyelve csak érthetetlen hangokat dadog: a gyermek már ilyenkor édes örömmel vonzódik szüleéhez, repeső vágygyal kívánczik a szerető szívre. Később, midőn öntudatra ébred, midőn már gondolkodni tud: a szülői gondoskodás hálás elismerése, szent kötelessége, melytől fel nem menti semmi ok, semmi körülmény. Kéréseiben, szülőihez intézett könyörgéseiben mindig benne kell lenni az alázatosságnak, a gyermeki bizadalomnak, mert csak így lesz kedves a szülői szívnek. S habár a szülő ismeri is gyermeke szükségéit, ha látja is annak foglalkozásait: a gyermeknek erre támaszkodva, nem szabad némán várnia a szülők gondoskodását, hanem folyamodnia kell ehez a gondoskodáshoz, — mert csak ez által ismeri el a szülői tekintélyt maga fölött és azt, hogy neki ezen tekintély előtt meg kell alázódnia, valamint azt is, hogy az édes apai vagy anyai jószág az ő boldogsága, öröme és éltetője, mely nélkül tele volna nyomorúsággal minden napja és órája.

S lám! a szülő és gyermek közt fenálló ezen viszonynak ilyen szemlélete felvilágosítására szolgál az Isten és ember között lévő viszonynak. Az ember Isten teremt-

ménye; tőle vette mind azt, mi életét boldoggá teheti. Az volna tehát helyén, hogy eme jogot önmagának tulajdonítsa, megfedkezvén az alkotó kézről, melyből származánk, megfedkezvén a teremtő hatalmának, fölségének imádásáról s a végtelen szeretet bőkezűségének hálás elismeréséről? Ez volna helyén? Nem! Hiszen ez a rut hálátlanság s durva gőg ijesztő bélyegét nyomná az emberre. . . Az van helyén, hogy a teremtmény, az Ur végtelen Fölsége előtt alázattal porba omoljék; az van helyén, hogy az Isten atyai gondviselése iránt, igaz őszinte hálát érezzén, érezvén szükségét annak is, hogy az Ur mindenható szemei előtt tárja fel szívének óhajításait, lelkének vágyait; mert csak így fejezi ki, hogy elismeri tőle való függését, elismeri s áldja jószágát, végtelen szeretetét, mely az ő boldogsága, öröme és élete.

Még csak egyet! Küzdelem az ember élete, mondja a jámbor Jób, és mennyire igaz ez! . . . A világba sirva lépünk és nyögve, fájdalmak terhe alatt hörögve távoznunk abból, s a tért, mely a sirt a bölcsőtől elválaszja, az időt, mely a születés és halál közt eltelik — többnyire könnyeinkkel áztatjuk, gyakran keserű sóhajtasokkal jelöljük meg. A boldogság, az öröm virága, ha ki is hajt életünkben, virágzása csak rövid, mert vagy a szenvedélyek, forró szele perzseli le, vagy a bánkódás esőjében, könnyeinkben enyészik el. Ily állapotban mennyi szüksége életünknek, mennyi vágya szívének! . . . Ezekkel ugyan kihez fordulunk, hacsak nem a nagy Istenhez, az ő nagy hatalmához, szeretetéhez! Mert igazán üres, szegény a szív, ha nem tud megcsendülni benne az imádság hangja, koldus, mindenkitől elhagyott koldus az ember, ha szükségeiben nem tud Atyjához, Istenhez fordulni.

Most kérdehetem: miért jöttünk ide eme fönséges, nem emberi kézzel épített, hanem az örök művész, Isten által alkotott templomba? Én azt hiszem, hogy nem más ez! vezetett ide, mint hogy első sorban hálát adjunk a népek és nemzetek Istenének, ki gyermekeiről oly atyailag gondoskodik, hogy lehetetlen a gyermeknek józan ésszel apiát, Isten, e gondokodásból meg nem ismernie. Másodszor ide jöttünk azért, hogy ugyanazon mennyei Atyánknak egy kiváló ajándékát új névvel, József névvel jelöljünk . . . A József név a zsidó philologia szerint eredetileg a Józsuak szóból származik, a mi megváltót, szabadítót jelent. Slám; mi e kutat szabadítót, megváltót névvel kívánjuk felruházni. Higgyék el, t. hallgatók, hogy az én lelkem kiválóan örvend e választásnak s a kegyességnek, mely azt megengedé, mert én e nevet e kuthoz a legtalálóbbnak tartom.

Jól tudjuk, hogy itt hazánknak, melyen kívül nincsen számunkra hely, melyben nekünk élnünk és halnunk kell — mondom, hazánknak határpontján, szélén állunk. Midőn tehát hazánk határszélén Istennek egy nagybecsű adományát kereszteljük s azt a magyar honvédelmi hadsereg személyesítőjének, főparancsnokának, a legnagyobb magyar Honvédnek, József főherceg ő fenségének kedves nevével jelöljük: akkor szentül megvagyok győződve arról, hogy itt, hol a különféle nemzetek epey formán áldhatják a Mindenek Urát, buzgó imádság epedez mindenikünk ajkán — a béke Istenéhez: hogy magyar hazánknak bor-

széki kincseit (s vele a magyar nemzet őszinte vendégszeretetére) a magyar szent korona birtokában, a különféle nemzetek velünk együtt sokáig, utódaink pedig usque ad con summationem saeculi, világ végéig békében élvezzék.

Ha pedig a politika ravaszága ellenséget küldene e vérrel szerzett hazára, akkor újból kérjük az igazság Istent: ne vonja meg kegyelmét hü magyar népetől, hanem engedje védelmi erejét diadalra jutni; engedje, hogy hazánk minden határpontja a többi részre nézve valóban Józua szabadító s az igaztalan ellenséget megrendítő legyen, de midőn drága hazánkért imádkozunk, valljon a magyar loyális imádkozhatik-e a nélkül, hogy a legelső magyar embert, a királyt — kiért minden honfika-rija s imája készen áll — imájába ne foglalja! Mondjuk tehát a költővel: Isten segíts, királyok Istene! — emeld föl hozzád a király szívért, értelme legyen — mint napod szeme, hogy végig lássa roppant helyzetét. — Mondjuk az egyházzal: tarsd meg Ur isten I-só Ferencz József püspöki királyunkat, és fenséges családját; tarsd meg a dicsően uralkodó háznak ma ünnepelt, mindenkor szeretett s ezen, a te dicsősítésre magasztosult ünnepélyben (mint örökbecsű távirat mondja) lelkileg résztvevő tagját a legelső magyar Honvédet József főherczeget! Oh kegyelmek Istene! engedd hogy mindnyájan, kik e forrás vizét iszszák, általad a te szeretetedre hevüljenek; — a külsőszágok népei igyák belőle az általad is kincsekkel megtisztelt s megbecsült magyar hazának becsülését s tiszteletét, a honfiak a hazaszeretetét, — a tulajdonos községek a józan haladás és felvilágosodás ama szellemét, mely okvetlen szükséges arra, hogy Borszék azzá legyen, mivé Te már a természet pillanatában rendeléd.

Végül, oh áldás Istene! kérlek, áldd meg a közönséget, mely ma irántad való szeretetével a közelmúlt in-széges napokban felebarati szeretetének oly megható bizonyítékát adta. *) *Amen.*

— **Vidéki levél.** Igen tisztelt szerkesztő Ur! Folyó hó 10-én Szentkatolna községe egy megható kegyeletes ünnepélynek volt tanuja; melyről — miután más becses lapjában meg nem emlékezett, alólirott több szempontból ezt tenni, mint szentkatolnai, kötelességnek tartom. —

A jelzett nap előtt a harangok meghuzattak; — az illető napon délelőtti 10 órakor requiem tartása után, a szomszéd falvakból megjelent rokonok és a nelységből ösz-szesereglett hívek jelenlétében felszentelvén és megáldván vizaknai plébános Bakk Endre a Bakk család új sirbörtjét melyet épített öcsese Bakk István segítségével, 1759 ik évtőlki családki halottait temetési gyászszertartás után mindnyájunkat egész az elérzékenydediség megható imik és gyászszertartások között áthelyezte. — Nem volt tán egy is, a kinek szeméből könny ne szivárgott volna akkor

midőn beszentelte azon fülkét is, melyben földi élete be-végződése után pihenni kíván!!

A 700 frtba került sirbört a szentkatolnai temetőnek valódi disze és ékessége; a mi magában is megérdemli, hogy ennek építtetéseért a tisztelt lelkész urnak Szentkatol-náról hlsmerés nyilváníttassék, annál inkább, mivel az em-lített lelkész ur ezen alkalommal forrón szeretett elhalt szülői örök emlékezetére, lelki üdvök előmozdítására 50 frtnyi szent mise alapítványt tett le, — a templomnak 1 ezüst poszmántos bársony casulát, 1 Quadrast, 2 corporálét purificateriumot, 2 manutergiumot, 1 szép nagy esipkéjű superpelliceumot, 1 koporsótakarót és 20 drb gyertyát gyászfátyollal felekesítve ajándékozott. — Az ég áldja meg mindezekért és éltesse soká az említett derék lelkész urat, kinek már eddig is 20 esztendő alatti jótékony czélú áldozatai több ezerekre rúgnak.

Szentkatolnai Cseh Gyula.

Irodalom.

— Megjelent: **„Énekek a boldogságos szűz Mária tisztoletére.”** Kisdja Szolcsányi Gyula Egerben. Ara 15 kr. A füzetke 58 Mária-éneket tartalmaz s csatolva van „A szt. Olvasó az Oltári szentség előtt” és a „Lauretomi litánia a B. Szűzről.”

„**A m. kath. egyházi irodalmi munkák orgona- és ének-művek jegyzéke**” 1883-ra. — Ingyen kapható Szolcsányi Gyulánál Egerben.

A napi események köréből.

— **Személyzetiek.** *Balogh Ignác*s papneveldei hittanár és a Batthyányi féle egyhm. könyvtár segédőre Cs. Rákosra idéigl. leikésznek; *dr. Tódor József* sz.-széki ülnök, papneveldei hittanár és hittanulmányi felügyelő a Batthyányi féle könyvtár segédőrévé; *dr. Szuchy Béla* a thomistica philosophia tanára papneveldei hittanár és hit-tanulmányi felügyelővé, *dr. Sándorffy Nándor* Rómában a hungarico-germanicum elnevezésű papneveldeben most vég-zett növendék és új pap a thomistica philosophia tanárává és bölcsészeti tanulmányi felügyelővé; *Gál Miklós* kfe-hérvári székesegyházi segédlelkész tñri lelkészszé; *Bene-dek József* új áldozár kfehérvári székesegyházi segédlel-készszé; *Balázs János* kolozsvári segédlelkész B. Hu-nyadra lelkésznek; *Pál György* tordai segédlelkész cs-sz.-györgyi segédlelkészszé neveztetett ki. Idő *Kovács Lajos* lemhenyi plébános, és *Poszler János* sárfalvi lelkész nyu-galomba helyeztettek.

— **Pályázatok.** A baróthi r. k. népiskolánál egyik tanítói állomásra pályázat hirdetteték. — Ezen állomás javadalmazását képezi: 1. A községi pénztárból évnegyedi előleges részletekben 100 frt. 2. A hitközség pénztárából 20 frt. 3. 35–40 kalangya ösz, ugyanannyi tapaszkepe. 4. Oszporából 20 frt. 5. Fakepe címén 14 frt. 44 kr. 6. Stolaris jövedelemből mintegy 25 frt. 7. Négy véka férőjű szántó, melyért a hitközségnek mérsékelt haszonbért fizet. 8. Szállás és veteményes kert. A megválasztandó kötele-sége leend a kántori teendőikben is — ide nem örtve a harangozni és sekrestyési kötelmeket — segédkezni. — A pályázni kívánók felhivatnak, hogy tanítói oklevéllel és előéletöket igazoló egyéb bizonyítványikkal ellátott kérelmeket f. év szeptember 20-ik napjáig — kántori képességök bemutatása tekintetéből alólirotthoz személyesen nyujtsák be. — A végleges kinevezés csakis egy sikeres probaév után remélhető. Baróth, 1883. augus-tus 14-én. *Vincze István*, plébános iszkzéki elnök.

*) A borszéki fürdő közönség a gyergyó-tekerőpataki tüzkárosulta-
kat már eddig 834 frttal segítette fel.

Kisdja: Az erdélyi r. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.
Szerkesztőtársak: BALOGH IGNACZ, Dr. CSERNI BÉLA, FABIAN SÁNDOR, STRAUBERT ÖDÖN.

Nyomatott a püsp. lyc. nyomda gyorssajtóján (Lövy B.-nál) Gy.-Fehérvártt.